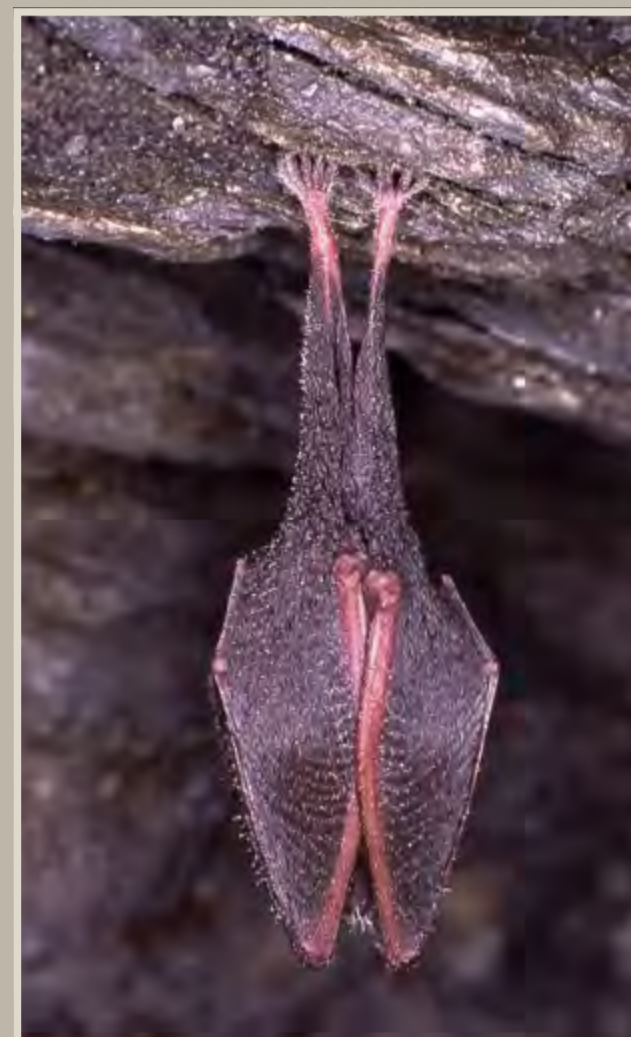

Repülni BŐRSZÁRNYAON...

1. kép

2. kép

Milyen lény lehet képes erre? Nyilvánvalóan a Batman. No és a valóságban? Valójában egyedül a denevér képes önálló, aktív repülésre bőrszárnyai segítségével. Formára olyan, mint az egér, de kezujjai, két lába és hosszú farka között bőrvitorla feszül (1. kép), innen származik kedves népies neve, a bőregér vagy szárnyas-egér kifejezés is. A Földön összesen mintegy ezer denevérfaj él. Ezek igen változatos külsőt mutatnak, életmódjukban és táplálkozási szokásaikban is igen eltérőek, de a nálunk élő 28 denevérfaj kizárólag rovarokra vadászik. A nálunk élő bőregerek aprók, a legkisebbek ökörszem, a nagyobbak rigó nagyságúak. Rovarfogyasztásuk révén igen nagy hasznot hajtanak, hiszen éppen azokat a rovarokat fogyasztják tömegesen, amik túlszorodva az erdőkben, gyümölcsösökben, kiskertekben okoznának károkat. Ha sok denevér él a környezetünkben, akkor ott kevesebb a szúnyog is, már csak ezért is nagyon hálásak lehetünk e szorgos kis vadászoknak.

A denevérekhez hagyományosan sok hiedelem, buta tévhit kötődik, amik szinte kivétel nélkül alaptalanok. Ne higgyünk például annak a babonának se, hogy a bőregerek a hajunkba gabalyodnak, mert ez egyáltalán nem igaz! Az ultrahangos tájékozódásuk révén pontosan érzékelik az ember haját is, így eszük ágában sincs még csak megérinteni sem bennünket, nemhogy ránk akaszzkodni.

4. kép

melegedő tavaszi napokon azonban akár néhány száz kilométeres vándorutat megtéve, felkeresik a régi otthonát, a „nyári palotát”. Ez utóbbi kifejezés valóban nem túlzás, hiszen igen gyakran kastélyokban, pompás, régi épületekben, templomok tornyaiban és tágas padlásain ütnek tanyát. Ám nem nagyozolásból vagy hivalkodásból választják ezeket a helyeket, hanem sokkal inkább a sötétséget, a háborítatlanságot és a nyugalmat keresik, amik a denevérek sikeres utódnevelésének zálogai. A nőstény bőregér tavasz végén hozza világra egyetlen kölykét, akit nyár végéig gondoz (3. kép). A denevérek kolóniákban szeretnek élni, hiszen ez nagyobb biztonságot jelent a ragadozók – különösen a baglyok – támadásaival szemben. A nyári kolóniák létszáma elérheti vagy akár meg is haladhatja az ezres egyedszámot. (4. kép)

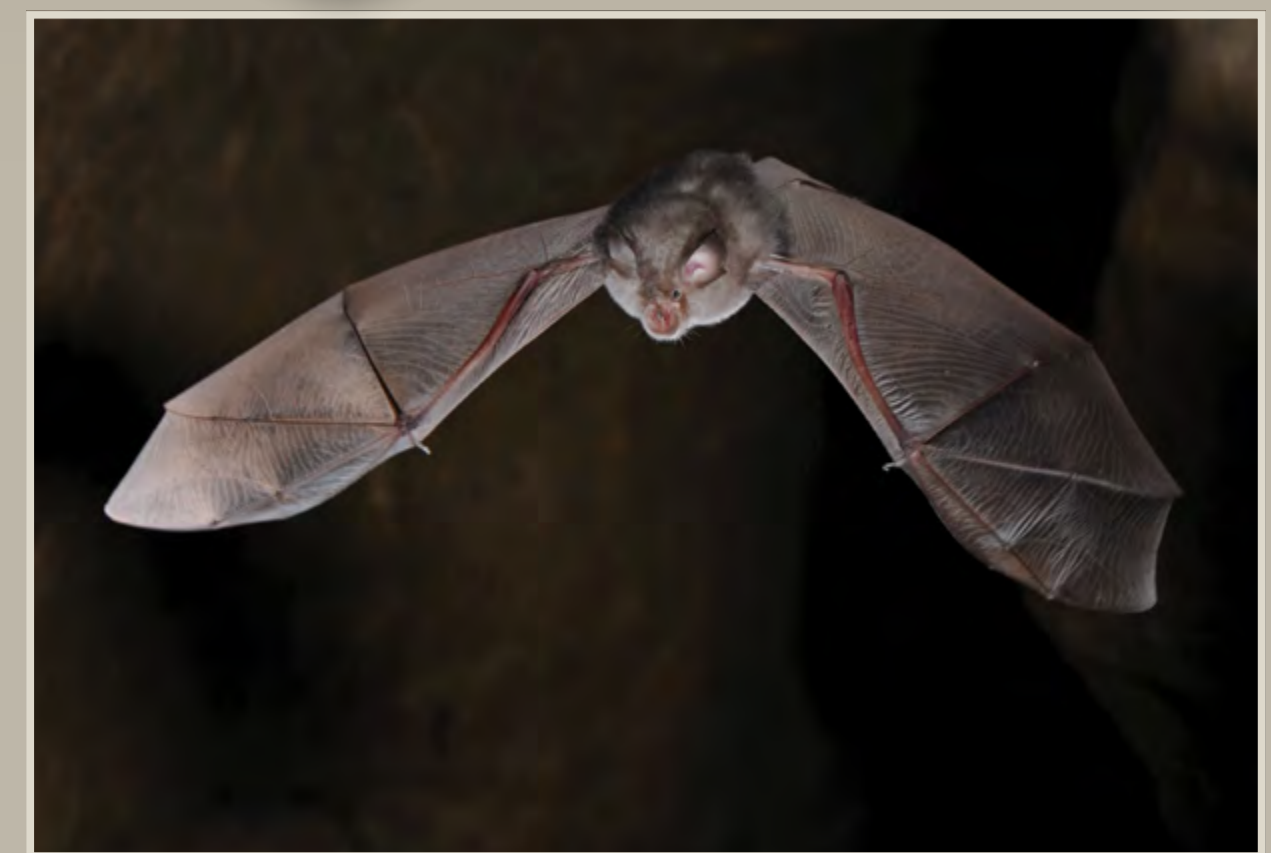
3. kép

A denevérek a tartós fagyok beköszöntével téli álmra húzódnak, s egészen kikeletig mély álomban pihennek, amit hibernációnak nevezünk (2. kép). Télen nagyon kevés rovar repül, ezért szerencsésebb átaludniuk ezt a szűkös időszakot. A többhónapos pihenőt elsősorban barlangokban, pincékben és idős fák tágas odvaiban töltik. A fel-

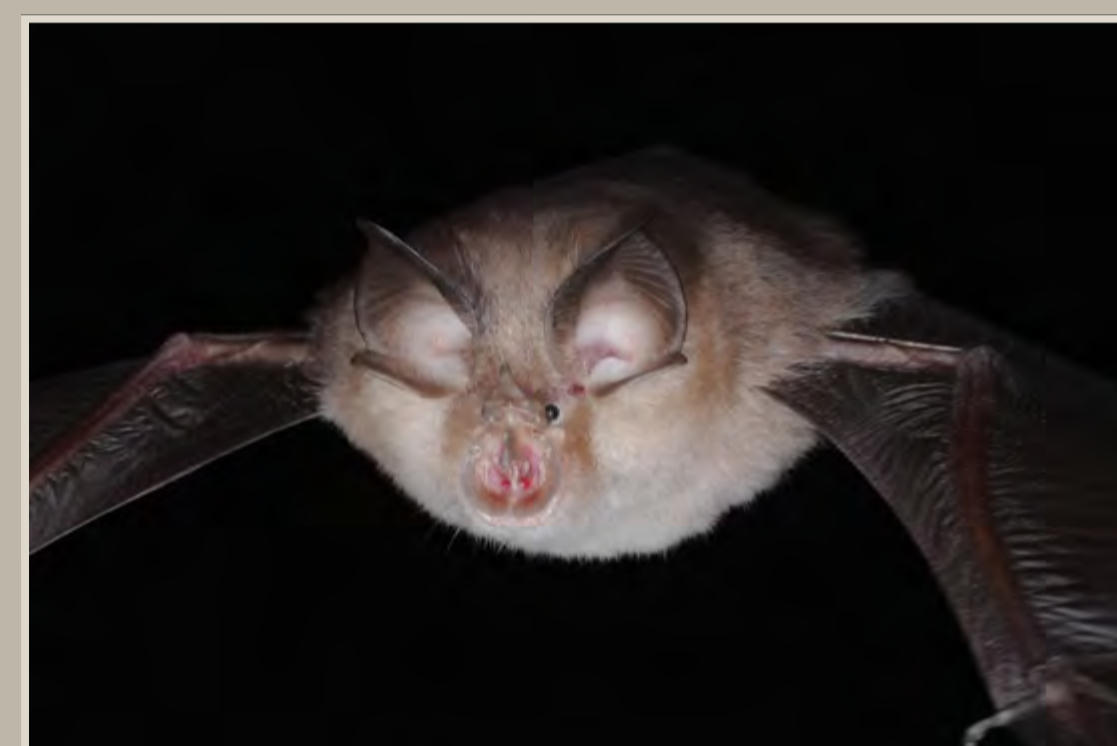

5. kép

A Börzsönynek igen gazdag a denevérvilága, ami elsősorban a változatos erdei élőhelyeknek köszönhető. Különösen az eleges, többfajú öreg erdőket kedvelik, ahol sok a vastagtörzsű, hasadékokkal teli odvas fa. Ahol a kiszáradó vagy elhalt törzsek jó része az erdőben várja a lassú korhadást. Az erdőben lakó bőregerek ugyanis odvakban, hasadékokban és a vastag fakéreg alatti üregekben tanyáznak. A nőstények gyakran több tíz példányból álló kölykező kolóniákba tömörülnek, de a nagy faodvakban áttelelő csoportok egyedszáma száz fölött is lehet.

7. kép

8. kép

A hegylábaknál húzódo borospincékben a legközönségesebb bőregérfaj a kis patkósorrú denevér (*Rhinolophus hipposideros* – 7. kép). Orra lópatkó formájú (8. kép), ami többek között az ultrahang mesteri kibocsátásáért felelős. A zsákmányról visszaverődő ultrahangot érzékelve vadászik, illetve ennek segítségével igazodik el a környezetében, még teljes sötétségben is. Ez a faj a pincékben könnyen megszokja a gazda békés látogatásait, s ha senki nem bántja, akkor hálából a legyeket és a molyokat szorgosan összekapkodja lakóhelye környezetében. Szintén szívesen üt tanyát a pincékben a szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus* – 9. kép) is, ami más fajokkal együtt igényli azt, hogy a pince szellőzőnyílásait hagyjuk mindig nyitva, hogy ők szabadon repülhessenek ki és be.

9. kép

10. kép

11. kép

Szintén hosszúak a fülei a nagyfülű denevérenek (*Myotis bechsteinii* – 10. kép), de ő az emberektől távol, inkább az erdő sűrűjében, a faodvakban keres otthonát. A templomok tornyaiban és padlásain legnagyobb egyedszámokban a közönséges denevér (*Myotis myotis* – 11-12. kép) él. Vadászni elsősorban az erdőbe jár, ahol különösen a patak völgyekben és az erdőszegélyekben kapdossa el az alacsonyan röpködő vagy a talajfelszínen mászkáló rovarokat.

Hazánkban minden denevérfaj védett. A természetes élőhelyeik helyes kezelésével és az emberi környezetben lévő búvóhelyeik nyugalmanak megőrzésével állományaik megmenthetőek.

Nincs miért félni tőlük!
Vigyázzunk rájuk!

12. kép

6. kép

A tábla az Ipoly Erdő Zrt. felkérésére készült.
Fotók és szöveg: Dobrosi Dénes
Grafika: Alii Vali

